

ÎNCHEIERE

01 iulie 2021

mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecători

Maria Ghervas
Nina Vascan
Victor Burduh

examinând admisibilitatea recursurilor depuse de Partidul Politic „Alianța pentru Unirea Românilor”, reprezentat de Chirtoacă Dorin și de Partidul Politic „Noua Opțiune Istorică”, reprezentat de președintele Chesari Ludmila,

în cauza de contencios administrativ, la cererile de chemare în judecată (contestațiile) depuse de Partidul Politic „Alianța pentru Unirea Românilor”, Partidul Politic „Noua Opțiune Istorică” împotriva Comisiei Electorale Centrale a Republicii Moldova, persoană terță Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene al Republicii Moldova privind constatarea faptului că, Comisia Electorală Centrală comite un abuz de putere prin ignorarea și refuzul de a executa hotărârea instanței de judecată, anularea anexei Hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 5060 din 23 iunie 2021, pentru modificarea Hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 4966 din 05 iunie 2021 „Cu privire la constituirea secțiilor de votare în străinătate pentru alegerile parlamentare anticipate din 11 iulie 2021”,

împotriva hotărârii din 27 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 24 iunie 2021, Bilețchi Vlad, președintele Partidului Politic „Alianța pentru Unirea Românilor” a depus la Curtea de Apel Chișinău contestație împotriva Comisiei Electorale Centrale a Republicii Moldova, persoană terță Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene al Republicii Moldova, solicitând constatarea faptului că, Comisia Electorală Centrală comite un abuz de putere prin ignorarea și refuzul de a executa hotărârea instanței de judecată, anularea anexei Hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 5060 din 23 iunie 2021, pentru modificarea Hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 4966 din 05 iunie 2021 „Cu privire la constituirea secțiilor de votare în străinătate pentru alegerile parlamentare anticipate din 11 iulie 2021” (dosar nr. 3-99/21).

În motivarea contestației, Bilețchi Vlad, președintele Partidului Politic „Alianța pentru Unirea Românilor” a indicat că Comisia Electorală Centrală, în mod repetat, încalcă legea, după situații similare, admise la alegerile prezidențiale din 01 și 15 noiembrie 2020, deoarece procesul electoral peste hotare a fost gestionat defectuos.

Atunci, la fel, a fost reclamată insuficiența secțiilor de votare și a fost cerută deschiderea mai multor secții, însă fără a fi întreprinse careva acțiuni din partea Comisiei Electorale Centrale.

Reclamantul a menționat că problema respectivă a constituit obiect de examinare în instanța de judecată, fiind emisă hotărârea din 17 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău, menținută prin decizia din 22 iunie 2021 a Curții Supreme de Justiție, însă Comisia Electorală Centrală a ignorat hotărârile instanțelor de judecată, emițând la 23 iunie 2021 o hotărâre ilegală privind deschiderea numai a 150 de secții de votare în străinătate pentru alegerile parlamentare anticipate din 11 iulie 2021, adică un număr mai mic față de 190 secții de votare specificate în avizul Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene și în hotărârile judecătorești.

Reclamantul a precizat că, în realitate, Comisia Electorală Centrală nu a acționat cu bună credință și nu a emis decizii pentru buna desfășurare a alegerilor, dar a comis, în mod repetat, acțiuni prin emiterea hotărârilor sale direcționate împotriva exercitării dreptului de vot al cetățenilor Republicii Moldova aflați peste hotare.

A mai notat că la 11 septembrie 2020 prin scrisoarea nr. 2780, Comisia Electorală Centrală a propus Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene deschiderea a 202 secții de votare peste hotare, cu toate acestea la 26 septembrie 2020, Comisia Electorală Centrală a adoptat hotărâre prin care a deschis numai 139 de secții de votare peste hotare. Deși au contestat acțiunile Comisiei Electorale Centrale din acea perioadă, lucrurile au rămas neschimbate în ce privește asigurarea dreptului de vot peste hotare. Astfel, în zilele de alegeri prezidențiale, turul I și turul II, pe 01 și 15 noiembrie au fost deschise doar 139 de secții de votare peste hotare, iar în consecință unii cetățenii Republicii Moldova au așteptat 8-10 ore pentru a-și exercita dreptul de vot, iar alte mii de oameni nu au putut vota. Astfel, Comisia Electorală Centrală a recunoscut în 7 comunicate de presă, din cele 15 oferite din 15 noiembrie 2020, despre eșecul organizării alegerilor peste hotare. Deși au urmat critici din partea cetățenilor, a observatorilor naționali și internaționali, Comisia Electorală Centrală a refuzat și refuză în continuare să schimbe starea de lucruri, comițând un abuz.

Reclamantul a enunțat că după experiența descalificantă de la alegerile prezidențiale, Comisia Electorală Centrală recidivează de o manieră mai gravă și se opune, deja, nu doar cererilor parvenite din partea alegătorilor, care s-au înregistrat prealabil în număr peste 100 000, față de 60 000 la alegerile prezidențiale, dar și avizului prealabil transmis de Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene cu privire la deschiderea a 191 de secții de votare peste hotare.

În așa mod, Comisia a adoptat acte administrative normative, în sensul art. 12 din Codul administrativ, și anume, Hotărârile nr. 4966 și nr. 4974 din 05 și 08 iunie 2021, cu încălcarea art. 31 din Codul electoral or, avizele prelabile sunt avize obligatorii, și de care organul emitent este obligat, potrivit legii, să se conformeze acestuia, iar lipsa avizului atrage nulitatea actului administrativ. Simpla nesocotire de către Comisia Electorală Centrală a avizului Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene

din 25 septembrie, împreună cu referința prezentată, duce la nulitatea Hotărârilor Comisiei Electorale Centrale nr. 4966 și nr. 4974.

Reclamantul a precizat că, Curtea de Apel Chișinău, prin încheierile din 30 septembrie 2020 și 05 noiembrie 2020 a stabilit că: „ (...), scrisoarea CEC 8/2780 din 11 septembrie 2020, este o operațiune administrativă în sensul art. 15 alin. (1) din Codul administrativ, (...). Prin urmare scrisoarea CEC 8/2780 din 11 septembrie 2020 nu este obiect separat al contenciosului administrativ așa cum a fost formulată în prezenta acțiune, or această operațiune administrativă poate fi contestată odată cu actul administrativ individual, așa cum prevede art. 15 alin. (2) din Codul administrativ, dar la caz procedura administrativă nici nu a fost finisată. Ca consecință a celor stabilite, (...), instanța de judecată conchide asupra faptului că, reclamantii nu pot revendica încălcarea, prin activitatea administrativă, a unui drept în sensul art. 17. Or, scrisoarea CEC 8/2780 din 11 septembrie 2020 este numai o operațiune administrativă/propunere către Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene (...). ”

Prin urmare, a indicat că însăși instanța, a constatat faptul că avizul Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene este o operațiune administrativă prealabilă emiterii actelor administrative de către Comisia Electorală Centrală, iar hotărârile Comisiei Electorale Centrale din 05 și 08 iunie 2021 emise fără avizul prealabil Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene sunt lovite de nulitate absolută.

Cu privire la revendicarea unui drept vătămat propriu, a indicat că hotărârile Comisiei Electorale Centrale aduc atingere și prejudiciază dreptul constituțional de a fi ales, prevăzut de art. 38 din Constituție, întrucât Partidul Politic „Alianța pentru Unirea Românilor”, este înregistrat în calitate de concurent electoral la alegerile parlamentare anticipate din 11 iulie 2021.

Totodată a precizat că în intenția sa de a masca această nedorință de a deschide noi secții de votare peste hotare, Comisia Electorală Centrală a încercat să caute pretexte în pretinse probleme de finanțare din partea Guvernului, pe care Guvernul le-a respins, având în vedere prevederile legale de acoperire a cheltuielilor necesare din Fondul de Rezervă. În acest sens vine și reacția prim-ministrului interimar, Aureliu Ciocoi, care s-a aratat nedumerit de refuzul Comisiei Electorale Centrale de a nu da curs recomandărilor din avizul MAEIE în acest sens, menționat <http://tvr Moldova.md/politic/reactia-lui-aureliu-ciocoi-la-deciza-cec-de-a-deschide-doar-139-de-sectii-de-vot-pentru-diaspora/> , reiterând faptul că Guvernul are resursele necesare pentru acoperirea cheltuielilor legate de deschiderea a 191 secții de votare.

La 25 iunie 2021, Chesari Svetlana, președintele Partidului Politic „Noua Opțiune Istorică”, a depus la Curtea de Apel Chișinău contestație împotriva Comisiei Electorale Centrale a Republicii Moldova, solicitând anularea Hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 5060 din 23 iunie 2021, pentru modificarea Hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 4966 din 05 iunie 2021 „Cu privire la constituirea secțiilor de votare în străinătate pentru alegerile parlamentare anticipate din 11 iulie 2021” (dosar nr. 3-101/21).

În motivarea contestației, Chesari Svetlana, președintele Partidului Politic „Noua Opțiune Istorică”, a indicat că la 23 iunie 2021, Comisia Electorală Centrală, a emis Hotărârea nr. 5060 „Cu privire la modificarea Hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 4966 din 05 iunie 2021”, prin care s-a luat act de hotărârea din 17 iunie 2021 a Curții

de Apel Chișinău și decizia din 22 iunie 2021 a Curții Supreme de Justiție. Respectiv, anexa la Hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 4966 din 05 iunie 2021 „Cu privire la constituirea secțiilor de votare în străinătate pentru alegerile parlamentare anticipate din 11 iulie 2021”, a fost modificată prin deschiderea a 150 secții de votare în străinătate pentru alegerile parlamentare anticipate din 11 iulie 2021.

Reclamantul consideră Hotărârea nr. 5060 din 23 iunie 2021 „Cu privire la modificarea Hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 4966 din 05 iunie 2021” ilegală și nefondată, deoarece Curtea de Apel Chișinău prin hotărârea din 17 iunie 2021 a dispus exclusiv anularea anexei la Hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 4966 din 05 iunie 2021, nu și obligarea Comisiei Electorale Centrale să deschidă mai multe secții de votare în străinătate pentru alegerile parlamentare anticipate din 11 iulie 2021. În astfel de circumstanțe, Comisia Electorală Centrală urmează să adreseze Curții de Apel Chișinău cu cerere privind explicarea modului de executare a hotărârii din 17 iunie 2021.

Menționează că potrivit art. 30 alin. (2) din Codul electoral, secțiile de votare se constituie cu cel puțin 35 de zile înainte de data alegerilor, ultima zi de constituire a secțiilor de votare pentru alegerile parlamentare anticipate fiind data de 05 iunie 2021 or, prin Hotărârea Comisiei Electorale contestată, la caz, s-a dispus constituirea a 4 secții de votare cu doar 18 zile înainte de data alegerilor din 11 iulie 2021.

Drept consecință, este caducă Hotărârea Comisiei Electorale Centrale privind constituirea birourilor electorale ale secțiilor de votare, care potrivit art. 30 alin. (9) din Codul electoral, se impun a fi create cu cel puțin 25 de zile înainte de data alegerilor parlamentare anticipate (11 iulie 2021), termenul limită fiind 15 iunie 2021.

Susține reclamantul că, toate ilegalitățile notate mai sus aduc atingere gravă drepturilor subiecților electorali de desemnare a membrilor săi în componența birourilor electorale ale secțiilor de votare, drept stipulat în art. 30 alin. (10) din Codul electoral.

În astfel de circumstanțe, partidele politice nu vor avea membrii săi în birourile date, dar, de fapt, nici fizic nu este posibil de înaintat membrii în birourile electorale ale secțiilor de votare și nu pot fi cunoscute persoanele care vor compune organele electorale, secțiile de votare și birourile electorale ale secțiilor de votare. Mai mult, este sfidat și termenul de 2 zile de după crearea birourilor electorale ale secțiilor de votare oferit de lege pentru desemnarea secretariatului birourilor electorale.

Prin încheierea din 27 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău, au fost conexate cauzele de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată (contestația) depusă de Partidul Politic „Alianța pentru Unirea Românilor” împotriva Comisiei Electorale Centrale, cu participarea persoanei terțe Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene privind constatarea faptului că, Comisia Electorală Centrală comite un abuz de putere prin ignorarea și refuzul de a executa hotărârea instanței de judecată, anularea anexei Hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 5060 din 23 iunie 2021, pentru modificarea Hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 4966 din 05 iunie 2021 „Cu privire la constituirea secțiilor de votare în străinătate pentru alegerile parlamentare anticipate din 11 iulie 2021”, cu cererea de chemare în judecată (contestația) depusă de Partidul Politic „Noua Opțiune Istorică” împotriva Comisiei Electorale Centrale privind anularea Hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 5060 din 23 iunie 2021, pentru modificarea Hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 4966 din 05 iunie 2021 „Cu

privire la constituirea secțiilor de votare în străinătate pentru alegerile parlamentare anticipate din 11 iulie 2021”, pentru a fi examinate într-un singur proces, dosarului fiindu-i atribuit nr. 3-99/21 (f.d.127-129).

Prin hotărârea din 27 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău, acțiunile depuse de Partidul Politic „Alianța pentru Unirea Românilor” și Partidul Politic „Noua Opțiune Istorică” au fost respinse ca neîntemeiate (f.d.136, 137-158).

Pentru a hotărî astfel, instanța de fond a stabilit că, prin Hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 5060 din 23 iunie 2021, pentru modificarea hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 4966 din 05 iunie 2021 „Cu privire la constituirea secțiilor de votare în străinătate pentru alegerile parlamentare anticipate din 11 iulie 2021”, Comisia Electorală Centrală a hotărât deschiderea a 150 secții de votare în străinătate pentru alegerile parlamentare anticipate din 11 iulie 2021.

Instanța de judecată a stabilit că competența de a determina numărul și localizarea secțiilor de votare din străinătate aparține în exclusivitate Comisiei Electorale Centrale și nu Guvernului sau Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene, deoarece implicarea Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene trebuie să vizeze doar aspectele legate de obținere a acordului autorităților competente ale țării respective și nicidecum oportunitatea de a deschide sau nu o anumită secție de votare.

Prin avizul/răspunsul nr. DC/2/402/6062 din 23 iunie 2021, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene a menționat că, a examinat lista secțiilor de votare propuse pentru alegerile parlamentare anticipate organizate peste hotarele țării, expediate spre avizare prin scrisoarea Comisiei Electorale Centrale cu nr. CEC-8/4290 din 23.06.2021 (conform listei propuse de CEC - 150 secții de vot) și prin prisma art. 31 alin. (3) din Codul electoral, a comunicat despre îndeplinirea condiției vizând obținerea acordului autorităților competente ale statelor străine, precum și confirmă posibilitatea asigurării din punct de vedere logistic a procesului de votare, inclusiv identificarea președinților birourilor electorale ale secțiile de votare și sediilor acestora.

Instanța de judecată a constatat că pentru a nu fi adusă atingere esenței dreptului la vot, garantat de art. 38 din Constituție, Comisia Electorală Centrală a înaintat în adresa Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene cererea referitor la particularitățile constituirii și funcționării secțiilor de votare din străinătate și a birourilor electorale ale secțiilor de votare din străinătate, în privința a 150 secții de vot, iar Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, prin avizul din 23 iunie 2021 a confirmat posibilitatea asigurării din punct de vedere logistic a procesului de votare, inclusiv identificarea președinților birourilor electorale ale secțiile de votare și sediilor acestora anume în număr de 150 secții de vot, fapt care a și determinat stabilirea în final a unui număr total de 150 de secții de votare în străinătate or, anume Comisia Electorală Centrală în condițiile art. 1 din Codul electoral, este organul înființat pentru organizarea alegerilor, inclusiv în străinătate, fiind în final responsabil pentru desfășurarea acestora în condițiile legii.

Respectiv, stabilirea numărului secțiilor de votare în străinătate ține de aprecierea cazului de oportunitate, dată în competența exclusivă a autorității competente în organizarea alegerilor (Comisia Electorală Centrală), aceasta fiind autoritatea abilitată cu dreptul de a aprecia posibilitățile și necesitățile practice de organizare a votului în străinătate, iar în situația când se constată că activitatea și hotărârile autorității publice

competență sunt conforme rigorilor legale, instanța de judecată nu poate interveni în activitatea acesteia.

Având în vedere faptul că organizarea secțiilor de votare se stabilește de Comisia Electorală Centrală, cu avizul prealabil al Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene, procedură care la caz a fost respectată, (fiind emis avizul/răspunsul nr. DC/2/402/6062 din 23 iunie 2021 de către Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene), instanța de fond a statuat că, actul contestat de reclamantii corespunde integral prevederilor legale, iar alegerile reclamantilor referitoare la încălcarea dreptului la vot a cetățenilor Republicii Moldova aflați în străinătate nu pot fi reținute. Or, pentru a se constata o încălcare a dreptului la vot, trebuie să fie atestată o ingerință în esența acestuia, pe când reclamanții au în vedere elemente ce țin de presupuneri și probabilități estimative, fără a invoca elemente certe care să indice împiedicarea sau limitarea exprimării sau denaturarea voinței electorale a alegătorilor, afirmații care de altfel au fost stabilite doar prin diverse deducții, calcule probabile, bazate pe simple aprecieri ale autorilor cererilor.

Mai mult, Comisia Electorală Centrală la adoptarea hotărârii contestate nu și-a depășit puterea discreționară în materia organizării alegerilor și nu a afectat esența dreptului la vot al cetățenilor moldoveni cu drept de vot aflați peste hotarele Republicii Moldova, dimpotrivă, a întreprins măsuri pentru a asigura posibilitatea votării pentru cetățenii aflați în afara țării. Or, articolul 38 alin. (1) din Constituție, nu poate fi interpretat ca instituind o obligație a autorităților statale de a organiza alegeri peste hotarele țării. Mai exact, acest articol permite desfășurarea alegerilor peste hotarele țării, dar nu le impune (a se vedea DCC nr. 5 din 14 ianuarie 2019, § 19). Din acest motiv, legislativul și executivul se bucură de o putere discreționară mai mare în privința modului de organizare a acestor alegeri.

Pornind de la ideea că dreptul la vot nu este un drept absolut, totuși exercițiul dreptului de vot poate fi supus unor limitări explicite și implicite, statele având o marjă largă de discreție în acest domeniu, instanța de judecată a punctat că deși cetățenii Republicii Moldova își pot exercita dreptul de vot la secțiile de votare din alte țări sau la secțiile de votare din Republica Moldova, totuși procesul de exprimare a votului nu presupune obligativitatea exercitării acestuia în condiții identice atât în țară, cât și peste hotare or, cetățenii din țară și din afara ei se află în situații juridice diferite.

Cu referire la pretenția reclamantului Partidul „Alianța pentru Unirea Românilor” privind constatarea faptului că, Comisia Electorală Centrală comite un abuz de putere prin ignorarea și refuzul de a executa hotărârea instanței de judecată, instanța de judecată a remarcat că hotărârea din 17 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău nu conține dispoziții prin care Comisia Electorală Centrală ar fi fost obligată să deschidă un număr oarecare concret de secții de votare în străinătate.

Totodată, instanța de judecată a precizat că în prezentul caz, prin dispoziția art. 31 din Codul electoral, Comisia Electorală Centrală la stabilirea secțiilor de votare are o prerogativă legală, în exercitarea acestei atribuții este corelată de avizul prealabil al Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene, ceea ce urmărește un scop al respectării condiției de legalitate, pe când la emiterea hotărârii organul emitent decide în mod discreționar, iar după cum s-a menționat supra, prin avizul/răspunsul nr. DC/2/402/6062 din 23 iunie 2021, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene

examinând lista secțiilor de votare propuse pentru alegerile parlamentare anticipate organizate peste hotarele țării, expediate spre avizare prin scrisoarea Comisiei Electorale Centrale cu nr. CEC-8/4290 din 23 iunie 2021 (conform listei propuse de CEC - 150 secții de vot) și prin prisma art. 31 alin. (3) din Codul electoral, a comunicat despre îndeplinirea condiției vizând obținerea acordului autorităților competente ale statelor străine, precum și a confirmat posibilitatea asigurării din punct de vedere logistic a procesului de votare, inclusiv identificarea președinților birourilor electorale ale secțiile de votare și sediilor acestora.

Prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 5060 din 23 iunie 2021 s-a dispus constituirea a 150 secții de votare. Astfel, având în vedere că în fiecare secție de votare vor fi distribuite prin prisma art. 54 alin. (3) din Codul electoral câte 5000 de buletine de vot (per total – 750 000 de buletine), instanța a notat că numărul buletinelor distribuite este de circa trei ori mai mare decât numărul voturilor exprimate la scrutinul precedent, din noiembrie 2020.

În aceste condiții, instanța de judecată a ajuns la concluzia că stabilirea secțiilor de votare în străinătate corespunde estimărilor organului electoral, estimări care, prin definiție, au în vedere date statistice bazate pe situația existentă în cadrul ciclurilor electorale anterioare. Respectiv, nu există indici obiectivi că Comisia Electorală Centrală la adoptarea actului normativ ce se contestă și-a neglijat obligația de a acționa cu bună-credință, obligație stabilită în articolul 56 din Constituție or, la adoptarea actului normativ contestat, s-au respectat toate criteriile stabilite de art. 30 și 31 alin. (2) și (3) din Codul electoral, inclusiv criteriul privind numărul de alegători care au participat la scrutinul precedent.

La 28 iunie 2021, Partidul Politic „Alianța pentru Unirea Românilor”, reprezentat de Chirtoacă Dorin a depus la Curtea de Apel Chișinău recurs motivat împotriva hotărârii din 27 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea hotărârii contestate, cu emiterea unei decizii de admitere a acțiunii integrale.

În motivarea recursului, Partidul Politic „Alianța pentru Unirea Românilor”, reprezentat de Chirtoacă Dorin și-a manifestat dezacordul cu hotărârea din 27 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău, reiterând circumstanțele de fapt și de drept din contestație. Suplimentar, a indicat că Comisia Electorală Centrală nu a ținut cont de hotărârea din 17 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău, menținută prin decizia din 22 iunie 2021 a Curții Supreme de Justiție, în sensul că urma să își modifice Hotărârea nr. 4966 din 05 iunie 2021, „Cu privire la constituirea secțiilor de votare în străinătate pentru alegerile parlamentare anticipate din 11 iulie 2021”, în vederea respectării avizului prealabil al Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene nr. DC/2/402/4916 din 25 mai 2021, prin introducerea în anexa secțiilor de votare propuse de Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, pe baza propunerilor parvenite din partea misiunilor diplomatice de 190 secții de votare.

Recurentul a menționat că Comisia Electorală Centrală a admis încălcarea prin faptul că s-a adresat la 23 iunie 2021 după un aviz repetat Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene, cu doar 18 zile înainte de ziua alegerilor (11 iulie), în condițiile în care art. 31 alin. (1) – (3), art. 81 alin. (1) din Codul electoral și Hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 4817 din 05 mai 2021, stipulează că avizul trebuie obținut cu cel puțin 35 de zile înainte de ziua alegerilor.

Pe de altă parte, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, în aceeași zi, 23 iunie 2021, a transmis Comisiei Electorale Centrale scrisoare menționând că a examinat lista secțiilor de votare expediată spre avizare.

Recurentul a criticat faptul că Comisia Electorală Centrală și-a încălcat propriul Program Calendaristic cu privire la organizarea alegerilor, precum și legea, iar Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene și-a încălcat propriul aviz, substituindu-l în mod ilegal cu o simplă scrisoare pe 23 iunie 2021, ambele instituții ale statului făcând jocul politic a unor concurenți electorali, de fapt, micșorând, în mod abuziv, numărul de secții de votare de la 190 la 150. Mai mult, Comisia Electorală Centrală nu era în drept să solicite un al doilea aviz de la Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, după ce a primit primul aviz în termen.

La 28 iunie 2021, prin intermediul poștei electronice (f.d.183), Chesari Svetlana, președintele Partidului Politic „Noua Opțiune Istorică”, a depus la Curtea de Apel Chișinău recurs motivat împotriva hotărârii din 27 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea hotărârii contestate, cu emiterea unei hotărâri de admitere a acțiunii integral (f.d.185-187).

În motivarea recursului, Chesari Svetlana, președintele Partidului Politic „Noua Opțiune Istorică”, și-a manifestat dezacordul cu hotărârea din 27 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău, reiterând în acest sens argumentele invocate în susținerea contestației.

Prin notificarea expediată electronic pe data de 29 iunie 2021 la adresa de e-mail aleternativasisanse@gmail.com, Curtea Supremă de Justiție a comunicat Partidului Politic „Noua Opțiune Istorică” necesitatea de a prezenta recursul semnat olograf sau după caz, semnat cu semnătura electronică avansată calificată, până la 30 iunie 2021, ora 15.00, în sediul Curții Supreme de Justiție din str. Petru Rareș, 18, mun. Chișinău (f.d.214).

La 30 iunie 2021, Partidul Politic „Noua Opțiune Istorică” a înlăturat neajunsurile, prezentând recursul semnat olograf (f.d.215-216).

Conform art. 244 alin.(1) din Codul administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ reține că, la caz, se contestă acțiunile Comisiei Electorale Centrale în perioada electorală, iar în conformitate cu art. 74 alin. (6) din Codul electoral, împotriva hotărârii instanței de judecată poate fi depus un apel în termen de o zi de la pronunțare, iar împotriva deciziei instanței de apel – un recurs în termen de o zi de la pronunțare.

Hotărârea Curții de Apel Chișinău a fost pronunțată la 27 iunie 2021 (f.d.136, 137-158).

Din materialele cauzei rezultă că reprezentantul Partidului Politic „Alianța pentru Unirea Românilor”, Chirtoacă Dorin, cât și reprezentatul Partidului Politic „Noua Opțiune Istorică”, președintele Chesari Ludmila, au recepționat dispozitivul hotărârii din 27 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău, fapt confirmat prin recipisele anexate (f.d.159, 160).

Conform extrasului din poșta electronică cu adresa olesea.croitor@justice.md, hotărârea motivată din 27 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău a fost notificată părților la proces, la 28 iunie 2021 (f.d.161-164).

La 28 iunie 2021, Partidul Politic „Alianța pentru Unirea Românilor”, reprezentat de Chirtoacă Dorin, a depus la Curtea de Apel Chișinău recurs motivat împotriva hotărârii din 27 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea hotărârii contestate, cu emiterea unei decizii de admitere a acțiunii integral.

Tot la 28 iunie 2021, prin intermediul poștei electronice (f.d.183), Chesari Svetlana, președintele Partidului Politic „Noua Opțiune Istorică”, a depus la Curtea de Apel Chișinău recurs motivat împotriva hotărârii din 27 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea hotărârii contestate, cu emiterea unei hotărâri de admitere a acțiunii integral (f.d.185-187).

Instanța de recurs atestă că recurenții Partidul Politic „Alianța pentru Unirea Românilor” și Partidul Politic „Noua Opțiune Istorică”, s-au conformat prevederilor legale și în termenul prevăzut la art. 74 alin. (6) din Codul electoral, au declarat recurs împotriva hotărârii 27 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău.

La 28 iunie 2021, Curtea Supremă de Justiție a notificat intimaților Comisiei Electorale Centrale a Republicii Moldova și persoanei terțe Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, în corespundere cu art. 33 din Codul administrativ, prin intermediul poștei electronice, copia recursurilor motivate depuse de Partidul Politic „Alianța pentru Unirea Românilor” și Partidul Politic „Noua Opțiune Istorică”, explicându-le dreptul de a depune referințe asupra motivelor recursului (f.d.189-192).

La 29 iunie 2021, Comisia Electorală Centrală a depus referință la recursurile înaintate, apreciindu-le ca fiind lipsite de criterii de admisibilitate și neîntemeiate în fond, deoarece nu conțin elemente noi comparativ cu acțiunile inițiale, reprezintă de fapt o încercare inadmisibilă de rejudecare a fondului cauzei sub același aspect, fiind o competență improprie a instanței de recurs. Comisia a susținut integral aprecierea instanței de fond, motivarea căreia este fundamentată pe prevederi legale coroborate în complex conform spiritului și literei legii, care a demonstrat legătura cauzală clară între normele de drept și situația de fapt, ceea ce denotă lipsa temeiurilor pentru casarea acesteia. Menționează că recurentul în persoana Partidului Politic „Alianța pentru Unirea Românilor” prezintă propriile intenții cum ar proceda în cazul în care ar avea statut de Comisie Electorală Centrală, substituind argumentele cu emoții de ordin beletristic, detașându-se complet de ordinea procesual-civilă. La rândul său, recurentul Partidul Politic „Noua Opțiune Istorică” operează cu aluzii privind vătămarea dreptului de desemnare a membrilor în componența birourilor electorale în condiții normale de constituire a acestora (f.d.205-206, 209-210).

Până la data și ora stabilită pentru examinarea admisibilității recursului, în adresa Curții Supreme de Justiție alte cereri sau referințe nu au parvenit.

Examinând temeiurile invocate în recursurile depuse de Partidul Politic „Alianța pentru Unirea Românilor”, reprezentat de Chirtoacă Dorin și Partidul Politic „Noua Opțiune Istorică”, reprezentat de președintele Chesari Ludmila, în raport cu materialele cauzei, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursurile inadmisibile, din următoarele motive.

Prin prisma art. 246 alin. (1) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă este inadmisibil, recursul se declară ca atare printr-o încheiere, în acord cu alin. (2) din art. 246 Codul administrativ,

recursul se declară inadmisibil în special în cazurile enumerate la literele a)-f).

Din analiza acestor prevederi, rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, în special, nu se limitează doar la temeiurile menționate ci urmează să însușească în condițiile Codului administrativ exercitarea efectivă a unui control de legalitate, veritabil bazat pe temeiuri concludente și serioase.

Completul specializat în examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține cu valoare de principiu jurisprudențial, că sintagma „în special” denotă caracterul neexhaustiv al temeiurilor de inadmisibilitate și în același timp oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă și care pe cale de consecință nu pot însuși un eventual succes rezultat din examinarea cererii în completul de 5 judecători.

În această ordine de idei, instanța de recurs reține că din Codul administrativ dezvoltă nu doar caracterul nedevelopat al recursului dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne deciziile instanței de apel contestate, într-o eventuală examinare în fond și invocare *ex officio* a erorilor de drept.

Instanța de recurs reține că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus. Acest argument rezultă și din particularitățile de formă ale reglementării recursului în Codul administrativ și anume din sintagma „motivarea recursului” de la art. 245 alin. (2) din Codul administrativ.

În context, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

De asemenea, Completul specializat în examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție accentuează că admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești supreme care constă, în special în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor de contencios administrativ. Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise (Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230). Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45). Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective; trebuie ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem (Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p. 141, § 39). La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și

procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

Completul specializat în examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție conchide că cererea de recurs depusă de Partidul Politic „Noua Opțiune Istorică”, reprezentat de președintele Chesari Ludmila, este inadmisibilă.

Referitor la recursul depus de Partidul Politic „Alianța pentru Unirea Românilor” reprezentat de Chirtoacă Dorin, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ reține prevederile art. 246 alin. (2) lit. c) din Codul administrativ, potrivit căruia recursul se declară inadmisibil în special când recursul este depus de o persoană neîmputernicită.

La rândul său, în temeiul art. 195 din Codul administrativ, procedura acțiunii în contencios administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art.169–171.

Din materialele cauzei rezultă că prin hotărârea din 27 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău, acțiunile (contestațiile) depuse de Partidul Politic „Alianța pentru Unirea Românilor” și Partidul Politic „Noua Opțiune Istorică” au fost respinse ca neîntemeiate (f.d.136, 137-158).

Nefiind de acord cu hotărârea din 27 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău, la 28 iunie 2021 (f.d.121), Partidul Politic „Alianța pentru Unirea Românilor” reprezentat de Chirtoacă Dorin a contestat cu recurs actul judecătoresc.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ constată că, dreptul procedural de a ataca în ordine de recurs hotărârea din 27 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău a fost realizat în interesele Partidului Politic „Alianța pentru Unirea Românilor”, de către Chirtoacă Dorin, care la 28 iunie 2021 a semnat și depus recursul menționat.

Verificând împuternicirile reprezentatului Partidului Politic „Alianța pentru Unirea Românilor”, Chirtoacă Dorin de a exercita în numele și interesele Partidului Politic „Alianța pentru Unirea Românilor” dreptul de reprezentare în instanțele de judecată, precum și de a ataca hotărârea judecătorească, instanța de recurs constată că, la materialele cauzei este anexată procura eliberată la 24 iunie 2021 de către Bilețchi Vlad, președintele Partidului Politic „Alianța pentru Unirea Românilor”, prin care Chirtoacă Dorin a fost împuternicit de a reprezenta interesele partidului în procesul de judecată inițiat împotriva Comisiei Electorale Centrale cu privire la asigurarea dreptului la vot al diasporei – dosarul 3-99/21 (f.d.130).

Conform art. 46 alin. (1) din Codul administrativ, în procedura administrativă participanții pot fi reprezentați de o persoană împuternicită. Împuternicirile reprezentantului se consemnează în procură. În măsura în care din conținutul procurii nu rezultă altceva, aceasta conferă împuterniciri pentru toate acțiunile procedurale ce țin de procedura administrativă.

În același context, art. 75 alin. (2) din Codul de procedură civilă, stabilește că, procesele persoanelor juridice se susțin în instanță de judecată de către organele lor de administrare, care acționează în limitele împuternicirilor atribuite prin lege, prin alte

acte normative sau prin actele lor de constituire, precum și de către alți angajați împuterniciți ai persoanei juridice, de către avocați sau avocați stagieri.

Cu titlu principal, în conformitate cu art. 75 alin. (4) din Codul de procedură civilă, actele procedurale efectuate de reprezentant în limitele împuternicirilor sale sunt obligatorii pentru persoana reprezentată în măsura în care ele ar fi fost efectuate de ea însăși. Culpă reprezentantului este echivalentă culpei părții. Ansamblul acestor norme de drept urmăresc scopul legitim de bună – administrare a justiției și al protecției intereselor legale ale persoanei reprezentate.

În temeiul art. 80 alin. (1) din Codul de procedură civilă, împuternicirile reprezentantului persoanei juridice trebuie să fie formulate într-o procură, eliberată și legalizată în modul stabilit de lege.

Regula generală în materia reprezentării este prevăzută la art. 75 din Codul de procedură civilă, care stipulează că în proces civil, persoanele fizice își pot apăra interesele personal, prin avocat sau avocat stagiar. Participarea personală în proces nu face ca persoana fizică să decadă din dreptul de a avea avocat.

Persoanele fizice pot fi reprezentate în instanța de judecată de către soț/soție, părinți, copii, frați, surori, bunei, nepoți dacă aceștia sînt licențiați în drept și sînt împuterniciți printr-o procură autentificată notarial.

Procesele persoanelor juridice se susțin în instanța de judecată de către organele lor de administrare, care acționează în limitele împuternicirilor atribuite prin lege, prin alte acte normative sau prin actele lor de constituire, precum și de către alți angajați împuterniciți ai persoanei juridice, de către avocați sau avocați stagieri.

Conducătorul organizației își confirmă împuternicirile prin documentele prezentate în judecată ce atestă funcția sau calitatea lui de serviciu ori, după caz, prin actele de constituire. În caz de dizolvare sau lichidare a persoanei juridice, interesele ei pot fi reprezentate de administratorul din oficiu sau de lichidator, desemnați în condițiile legii.

Actele procedurale efectuate de reprezentant în limitele împuternicirilor sale sînt obligatorii pentru persoana reprezentată în măsura în care ele ar fi fost efectuate de ea însăși. Culpă reprezentantului este echivalentă culpei părții.

Totodată, potrivit art. 15 alin. (1) din Codul electoral, concurenții electorali pot desemna, pentru perioada campaniei electorale, în organele electorale care i-au înregistrat, precum și în organele electorale ierarhic inferioare, câte un reprezentant cu drept de vot consultativ. Partidele, alte organizații social-politice și blocurile electorale care iau parte la scrutin pot desemna, pentru perioada campaniei electorale, câte un reprezentant cu drept de vot consultativ și în Comisia Electorală Centrală. Reprezentantul desemnat în conformitate cu prevederile prezentului alineat poate apăra interesele concurentului electoral în litigiile cu caracter electoral și în instanța de judecată.

La fel, în conformitate cu art. 73 alin. (6) din Codul electoral, concurenții electorali își pot apăra interesele în instanța de judecată la examinarea contestațiilor ce vizează acțiunile/inacțiunile și hotărârile organelor electorale și acțiunile/inacțiunile concurenților electorali prin reprezentantul său desemnat în conformitate cu art. 15 alin. (1).

În conformitate cu art. 5 alin. (3) din Legea cu privire la actele normative nr. 100 din 22 decembrie 2017, normele juridice speciale sunt aplicabile în exclusivitate anumitor categorii de raporturi sociale sau subiecți strict determinați. În caz de divergență între o normă generală și o normă specială, care se conțin în acte normative de același nivel, se aplică norma specială.

Având în vedere că atât Codul de procedură civilă, cât și Codul electoral conțin prevederi procedurale (cu privire la reprezentarea în instanța de judecată), urmează a fi aplicate normele speciale. Astfel, în materia litigiilor electorale urmează a fi aplicate prevederile art. 15 alin. (1) din Codul electoral.

Conform art. 15 alin. (3) din Codul electoral, drepturile și obligațiile generale ale reprezentanților concurenților electorali sînt stabilite prin hotărîre a Comisiei Electorale Centrale, precum și de către concurenții electorali care îi desemnează.

Astfel, calitatea de reprezentant al concurentului electoral în instanța judecătorească se atestă prin hotărîrea organului electoral de confirmare în această calitate, prin care se stabilesc drepturile și obligațiile generale.

Totodată, referitor la procedeul de confirmare a împuternicirilor speciale de reprezentare în instanța de judecată, enumerate la art. 81 alin. (1) din Codul de procedură civilă, se menționează că acestea urmează a fi prevăzute expres, sub sancțiunea nulității, în procura autenticată notarial, eliberată reprezentantului concurentului electoral.

În conformitate cu art. 81 alin. (1) din Codul de procedură civilă, împuternicirea de reprezentare în judecată acordă reprezentantului dreptul de a exercita în numele reprezentatului toate actele procedurale, cu excepția dreptului de a semna cererea și de a o depune în judecată, de a recurge la arbitraj pentru soluționarea litigiului, de a renunța total sau parțial la pretențiile din acțiune, de a majora sau reduce cuantumul acestor pretenții, de a modifica temeiul sau obiectul acțiunii, de a o recunoaște, de a recurge la mediere, de a încheia tranzacții, de a intenta acțiune reconvențională, de a transmite împuterniciri unei alte persoane, de a ataca hotărîrea judecătorească, de a-i schimba modul de executare, de a amîna sau eșalona executarea ei, de a prezenta un titlu executoriu spre urmărire, de a primi bunuri sau bani în temeiul hotărîrii judecătorești, drept care trebuie menționat expres, sub sancțiunea nulității, în procura eliberată reprezentantului persoanei juridice sau în mandatul eliberat avocatului.

În circumstanțele enunțate raportate la normele de drept citate supra, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție constată că recursul a fost semnat și depus de către Chirtoacă Dorin în interesele Partidului Politic „Alianța pentru Unirea Românilor”, în baza unei procuri, în cuprinsul căreia nu au fost expres indicate, în conformitate cu art. 81 din Codul de procedură civilă, împuternicirile speciale ale reprezentantului de a ataca din numele reprezentatului hotărîrea judecătorească emisă în prezenta cauză de contencios administrativ, precum și de a semna și de a depune cererea de recurs din numele acestuia.

Prin urmare, se constată că Chirtoacă Dorin în lipsa împuternicirii exprese de a ataca hotărîrea judecătorească, nu era în drept din numele Partidului Politic „Alianța pentru Unirea Românilor”, să declare recurs împotriva hotărîrii din 27 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău, deoarece nu dispune de astfel de împuterniciri.

Potrivit practicii CtEDO (cauza Malahov vs Moldova, hotărârea din 07 iunie 2007), restricția impusă accesului la o instanță judecătorească nu va fi compatibilă cu art. 6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului, decât dacă aceasta nu urmărește un scop legitim și nu există o legătură proporțională dintre mijloacele utilizate și scopul legitim urmărit.

Aplicând normele legale invocate mai sus și jurisprudența CEDO, Colegiul remarcă obligația recurentului de a prezenta instanței confirmarea împuternicirilor sale de reprezentare, această obligație fiind stabilită de Lege și urmărind scopul unei bune administrări a justiției.

Prin urmare, recursul declarat de Chirtoacă Dorin în interesele Partidului Politic „Alianța pentru Unirea Românilor”, este depus de către o persoană care nu este în drept să-l declare și urmează a fi declarat inadmisibil. Or, după cum s-a menționat supra, conform art. 246 alin. (2) lit. c) din Codul administrativ, recursul se declară inadmisibil în special când recursul este depus de o persoană neîmputernicită.

Astfel, din motivele menționate și având în vedere că recursul declarat de Partidul Politic „Alianța pentru Unirea Românilor”, reprezentat de Chirtoacă Dorin este depus de o persoană neîmputernicită, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul inadmisibil.

În conformitate cu prevederile art. art. 195, 230, 246 alin. (1) și (2) lit. c) din Codul administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Recursurile depuse de Partidul Politic „Alianța pentru Unirea Românilor”, reprezentat de Chirtoacă Dorin și Partidul Politic „Noua Opțiune Istorică”, reprezentat de președintele Chesari Ludmila, se declară inadmisibile.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Maria Ghervas

judecători

Nina Vascan

Victor Burduh